

Leto XVIII.

Štev. 26

Uredništvo in uprava se nahajata v Kranju štev. 173.
 Telefon štev. 73.
 Naročnina polletno 20 Din,
 četrtletno 10 Din
 Izhaja vsako soboto

Gorenjec

Dopise sprejema uredništvo de torka svečer. Rokopisi se ne vračajo. -- Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
 Za odgovor priložite znambo
 Govorilne ure uredništva ob ponedeljkih od 10. do 11. ure dopoldne.

Tednik za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Gradimo iz temeljev močno državo!

Že nekaj let se nam vsiljujejo stranke ali najrazličnejše organizacije, ki so vse zgrajene po vzorcih raznih fašizmov. Njihov namen naj bi bil, zvariti močno, centralistično vladano državo, ki naj tudi narode zvari v en sam narod. Taka koncepcija naj glede notranje politike odstrani narodnostna, verska, kulturna in gospodarska vprašanja, glede zunanje politike pa naj bi bil tak enoten narod močna privlačna sila za sonarodnjake v tujih državah in po možnosti tudi Bolgarov.

Taka zamisel fašistično vladane centralistične države pa nikakor ni prikladna za naše razmere. Narodi, ki sestavljajo državo, so slovanski. Takim narodom pa ni tekla v žilah fašistična in podobna kri, ampak kri svobodnih mož. Taka kri omogoča dogovore, sporazume, vzgaja značaje ali mož-besede. Tak ljudski značaj je v pradedavini ustvarjal močne družinske zadruge. V boju proti sovražnikom pa so se dvignile združene zadruge in tudi cela plemena. Starešina zadruge je bil sicer absolutni gospodar in zapovednik. Ta njegova pravica je bila pa tudi njegova dolžnost, ki mu jo je dala zadruška ali plemenska. Ta dolžnost pa je vsebovala tudi upoštevanje sklepov velmož, ki so bili svobodno izbrani. Družina je bila temelj države, sestavljene iz plemen in zadrug in beseda svobodnih mož je odločala pri urejanju medsebojnih vprašanj ali vprašanj nasproti drugim narodom in rodovom. Poglavarji so bili izbrani po volji naroda in Bog ne daj, da bi si kdo lastil — četudi poglavar — pravice, da bi iz lastne moči hotel biti nasilnik nad lastnim rodom.

Tako pojmovanje demokratičnega vladanja je še tudi do danes vcepljeno in podedovano pri vseh treh naših narodih.

Seveda v moderni dobi taka ureditev ni povsem izvedljiva, ker manjka podlaga za tako družinsko zadružno organizacijo. Vendar se tako pojmovanje javnega delovanja odraža prav povsod zlasti v Sloveniji: na občinah, družtvih, zadrugah. Da, celo v naših fašističnih organizacijah — saj so slovanske — ni mogoča vpeljava discipline z absolutno pokorščino po vojaškem vzorcu ali vzorcu sorodnih inozemskih organizacij. Tudi pod uniformo se vedno skriva glava z lastno mislijo in ta glava, če ne gre prav, otrese uniformo. Je že tako, da se nazori ne dajo spraviti pod enoten ali celo en sam klobuk!

Kdor pri nas vpeljuje fašistične organizacije, ta dokazuje, da ne pozna duše lastnega naroda. Pravi ljudski voditelji so zato med našimi narodi le taki svobodno priznani, ki sami nekaj pametnega mislijo, a svobodno mišljenje prepustijo tudi drugim. Naše skupnosti, naše ustanove, korporacije so bile, so še in bodo samo zato tako močne in bo fronta ostala strnjena, ker vsak pod lastnim klobukom vsem ostalim pove, kaj se pod klobukom skriva. Svoboden razgovor rodi svobodne sklepe in učinkovita dejanja.

Fašizem v kakršnikoli obliki mori duha in delavnost skupnosti je ubita. S

tem je manj delavcev za skupnost in od tod si moremo upravičeno razlagati, zakaj vse naše fašistične ustanove hirajo in ž njimi tudi vse, na čemer se komandira po fašistovski med narodom, ki misli s svojo glavo.

Kdor hoče graditi močno državo, kot mi, in kdor hoče, da bodo vsi državljani pri gradbi sodelovali, mora respektirati ne le svoje, ampak tudi svojega bližnjega mnenje.

V tem oziru je tudi naša temeljna zakonodaja usmerjena. Da pa bo mogel vsak državljani pri jačanju občinskih, banoinskih in sličnih samouprav sodelovati tako, kot dela v svoji družini ali svojem društvu ali zadrugi, bo potrebno v tem smislu zakonodajo le razširiti. Seveda nam take zakonodaje ne bodo ustvarile formacije, dresirane po vzorcih fašizma, ampak zbor mož, ki vedo, da več glav več misli in več rok več naredi. Take roke drže mejnike svoje lastne grude trdno v rokah in varna je vas in dežela, kjer prebivalstvo dogovorjeno ureja medsebojna vprašanja. Tako „srečni“ pa niso jugoslovanski rodovi, da bi imeli med seboj moža, ki bi vedel in znal napraviti sam toliko, kot cel narod skupaj. Politike enega klobuka za Slovane — ni!

Vedno lepše

Naši marksisti se zadnje čase kažejo v vedno lepši luči. Naš list je kritiziral zadnji proračun delavske zbornice, posebno to, da se preveč troši za upravo in za nagrade raznim gospodom, ki imajo drugod dobre plače, da se je pa premalo dalo za brezposelne itd. Pričakovali smo, da bo Delavska politika skušala kaj braniti ta proračun in dokazovati, kaj je vse storila delavska zbornica za dobrobit delavstva. Pa vsega tega ni! Mesto pametnega odgovora in resnega zagovora je prinesla Delavska politika — napad na naše duhovništvo!

To je tisti stari maneuver, ki se ga marksisti vedno poslužujejo. Da odvrnejo pozornost od sebe, pa napadajo duhovnike in jih slikajo kot kapitaliste. Toda gospodje socialistični generali popolnoma pozabljajo, da je delavstvo danes zelo napredovalo v izobrazbi, da se ne da več voditi tako za nos, da bi verjelo takim izpadom. Saj delavec sam vidi, kako „sijajne“ plače ima danes duhovščina, da ga med izobraženimi stanovni ni nobenega, ki bi bil tako beraško plačan, kot je pri nas duhovniški. In s „farško gonjo“, ki jo je svoj čas toliko gonilo kapitalistično liberalno časopisje, krmí danes Delavska politika svoje pristaje! Dober apetit! Toda od farške gonje delavec ne bo sit!

Dopisnik Delavske politike iz Kranja ugotavlja, da delavska zbornica ne more biti podporna institucija za brezposelne! Koga naj pa podpira? Ali kolarje? Ali je delavska zbornica zato tu, da dobivajo nekateri mastne plače in lepe nagrade iz delavskih žuljev? Okrog 2 milijona zbere letno delavska zbornica delavskega denarja, od tega bodo dobili brezposelni Din 100.000 — sto tisoč, vse drugo več ali manj požre v tej ali drugi obliki režija! Ko mi ugotavljamo,

da se premalo stori za brezposelne, pa nas Delavska politika napada! Lep delavski list je to! Ko mi grajamo, da dobivajo nekateri gospodje pri delavski zbornici prevelike plače in dnevnice in trdimo, da bi naj od tega dobil v teh težkih časih kaj več delavec, pa nas napada Delavska politika. Krasni delavski voditelji so to!

Delavska politika brani postopanje delavske zbornice s tem, da minister za socialno politiko potrdi ves proračun in vse izdatke, torej so gotovo pravilni! Seveda jih potrdi! Pa če bi gospodje „delavski prijatelji“, marksisti v Delavski zbornici znižali dijete in prevelike plače in bi s tem prihranili za brezposelne kakih sto tisoč dinarjev, pa bi to zelo rad potrdil gospod minister.

Najbolj zanimiv pa je dopisnik Delavske politike v svojem dopisu, kjer očita, da se pri nas krasimo s pavovim perjem! Kdo nas je pa prisilil, da smo morali gospodom marksistom pokazati, kaj je v Kranju napravilo krščansko usmerjeno socialno delo? Gospod dopisnik je pozabil, da nas je napadel, da delavce navajamo le k molitvi, da delavec ne more živeti od molitve itd. Na to izziva nje smo morali pokazati, da se pri nas ne moli samo, ampak tudi dela za delavca! Naj bi marksisti vsaj eno stotinko tega naredili, pa bi jim bili mi hvaležni, ko bi se oni mogli tako kititi s pavovim perjem!

S svojimi odgovori so se marksisti popolnoma razgalili. Ni jim toliko za to, da se pomaga delavskemu stanu, ampak predvsem za gonjo proti duhovnikom! Če vabi naša duhovščina delavski stan k religioznemu življenju, se zgražajo, češ, da delavec ne more živeti od molitve. Če pa pokažemo, da se pri nas dela tudi za delavca, se pa izvijajo, da se bahamo s pavovim perjem. Ko jim kličemo, naj se z delavskim denarjem tako gospodari, da bo imel tudi kaj delavec od tega, ko se borimo, da bi dobil več brezposelni delavec, ne pa razni gospodje, ki so drugod dobro plačani, pa nas napadajo s praznimi marnami, pa načno duhovniško bero, kongruo itd. Ali je to delo za delavstvo? Marksisti, doigrali ste pri delavstvu, ki še kaj misli!

Koncentracija zadružništva

Že v zadnji številki smo opozorili na nekatere zelo važne posledice, ki bi jih povzročila centralizacija našega zadružništva. Ta koncentracija in centralizacija se sedaj zagovarja s stališča, da je sedanji ustroj škodljiv za homogenost naše vasi in konsolidacijo političnih razmer. Da se ustvari taka vaška in državna homogenost, naj se unificira zadružno pravo, po katerem naj se bolj smotreno organizira zadružništvo v višjih enotah. Krogi, ki tako zadružno politiko pri nas forsirajo, povdarjajo, da so se sami že tudi depolitizirali in da so v koncentraciji dosegli razveseljive uspehe. Pravijo tudi, da naj v zadrugah ne velja prav nič politična, ampak samo zadružna ideologija. Zabavljajo pa tudi nad državo, ki ni že zadružnega prava uni-

ficirala in tako povzročila cepljenje in trenje med zadružniki.

To stališče je za nas zelo zanimivo in v principu ni napačno. Nikakor pa ne moremo razumeti, zakaj so baš ti zadružniki, ki se hočejo sedaj ravnati samo po zadružni ideologiji, tako s polno paro ustanavljali izrazito strankarske konkurenčne zadruge. Kakšna zadružna ideologija je bila to in koliko je to pospeševalo homogenost vasi? Vprašamo tudi, zakaj so vse storili, da razbijejo ustroj konkurence in zapeljujejo članice v svoje interesne sfere? Ali je razbijanje ustvarjanje koncentracije?

Glede politike pa mislimo, da ni treba izgubljati besedi. Še manj seveda o političnih voditeljih. Zgodovinsko dejstvo je, da so zadruge, ki so jih ustanavljali Krekovi učenci, rešili Slovenca pred tujo invazijo, pa tudi pred domačim oderuhom. Nič manjša pa ni resnica, da bo naša vas takoj zopet v odvisnosti tujca in oderuha, kakor hitro v centrali in s tem tudi pri učlanjenem zavodu zagospodari tujec ali domači oderuh. Kdorkoli v interesu depolitizacije ali »samozadružne ideologije« razbija naše zadružništvo, ta ustvarja ne zadružno zavest, ampak uganja politiko, ki ni niti zadružna, niti slovenska, ampak tuja in oderuška. Kdorkoli pa naseda taki zadružni politiki, ta sam sebi izpodkupa je tla.

Sicer pa pogledjmo tudi malo po svetu. Čehi imajo nam najbolj sličen zadružni ustroj. Čehi so danes enako, kot pred leti, veseli, da so se pri nas učili zadružništva in ga po Krekovi zamisli uvedli tudi doma in je Krek sam njim na Češkem dajal praktične nasvete. Danes Čehom in njihovi vladi, pa tudi nobenemu javnemu funkcionarju, niti na misel ne pride kaka taka unifikacija, kot jo zahtevajo nekateri naši »zadružniki«. Nasprotno, češka vlada in njih glavna zadružna zveza — centrokooperativ — z vso močjo podpira posamezne zveze in je vesela konkurence med njimi. To dela živahnost, razgibanost na vasi in v mestu. Zato pa tamkaj ni skoro govora o kaki krizi, še manj o nelikvidnosti, še manj o unifikaciji prava. In kako veselo se dela po zadrugah in zvezah!

V polni svobodi gospodarskega uveljavljanja zadrug in zvez, podprtih denarno in moralno od vlade, se pri naših severnih bratih vrši tekma. In Čehi ne poznajo moratorija, zaščite in podobnih vprašanj. Mesto teh vprašanj in mesto rušenja obstoječega zadružništva ugotovijo, kateri so skupni interesi konkurenčnih članic in zvez. Za skupno mizo se to določi. Skupne interese zato tudi vse članice raznih zvez in vse zveze rešujejo po enakem dogovorjenem principu in smernicah, v stvarih pa, kjer se niso mogli zediniti, gredo vsak svojo pot. Pusti me živeti, kakor jaz tebe, je praktično načelo pri njih in — kot vemo — ne živijo slabo.

Povedati pa moramo še to, da so gospodarski pogoji za unifikacijo pri njih neprimerno bolj ugodni, kot pa pri nas. Kje je tam govora o takih razlikah v obrestih, kot v naši državi? Še na Slovaškem in Podkarpatski Rusiji aiso v zadružništvu tako na slabem, kot ponekod v naši državi. In kljub temu re ob-

stoja vprašanje o unifikaciji, ki se ra-
je v interesu gospodarstva, a ne politi-
čnih kapric posameznih častihlepnežev
brez narodne zaslombe, rešuje sproti po
gospodarski potrebi, v centrokoooperativu.

Če smo pri nas pozabili, da so se
Čehi pri nas učili zadružništva, svetuje-
mo, da poborniki za unifikacijo in de-
politizacijo gredo vsaj sedaj k njim v
šolo. Tam bodo videli kresanje duhov
najrazličnejših bistrih glav, ki ustvarja
tako homogenost vasi, da so vsi zado-
voljni. Mi pa ne bomo šli v šolo, kjer
naj tudi v gospodarstvu slovenskega
kmeta zavladala sebični duh starih časov,
ki bogati posameznike, vas pa v vsej
homogenosti strda in hodi naga, ampak
šolo, kjer vlada zadružni duh svobode.
Zato v interesu vasi in s tem države,
roke proč od naših zadrug!

Jugoslovanska akcija

**Cetralni odbor Jugoslovanske
akcije** v Zagrebu tvorijo tudi nekateri
Slovenci; to so inž. Marko Kranjec iz
Skoplja, dr. Fran Kandare, odvetnik v
Ljubljani, Ciril Maver iz Maribora, La-
voslav Mrmel iz Zagorja.

Jugoslovanska akcija uvaja med nas
čisti jugoslovanski nacionalni socializem
in propagira korporativno ureditev drža-
ve. Obsoja plemenske separatiste in inter-
nacionalne marksiste, uvaja kontrolo nad
gospodarstvom, zahteva načrtno gospo-
darstvo. Bori se proti liberalni demokra-
ciji in lažinacionalizmu. Slične organiza-
cije dolži zvez z organizacijami, ki jih
podpira mednarodni kapital. So tudi za
ureditev nacionalno zadružne države na
podlagi popolnega državnega edinstva,
medstanovskega miru in kontroliranega
gospodarstva. Povdarjajo pa, da nočejo
posnemati fašizma in hitlerizma. Napa-
dajo pa tudi »Narodno odbrano«, ker
so baje v njej organizirani »državi in
Jugoslovanskemu narodu zvesti« nacio-
nalni židje, zlasti »Srbi židovske vere«.

Koliko bo še zraslo pravih nacio-
nalizmov?

Plače delavk v Kranju

Dandanes je življenje težko in dra-
go. Življenjske potrebščine so v primeri
z zaslužkom neprimerno predrage in de-
lavec mora biti umetnik, da more sha-
jati.

Plače delavk so običajno še manjše
kot plače delavcev. Brali smo, da imajo
v južnih krajih države tovarniške delavke
ponekod le po 8 Din na dan. Poljedel-
ski delavci v vinogradniških krajih pa
imajo poleg »tuhle« le še 5—6 Din na
dan. In s temi parami morajo plačevati
hrano, stanovanje, skrbeti za obleko in
tudi številno družino. Ne moremo si niti
predstavljati bede, v kateri živijo ti de-
lavci in delavke.

Tudi v Kranju so delavci plačani
skrajno slabo. Znano nam je, da v neki
kranjski tovarni zaslužijo nekatere delav-
ke komaj 5—15 Din na dan in le boljše
delavke 20—25 Din, pa te so precej
redke. Poznamo cene življenjskim potreb-
ščinam v kranjski okolici in težko si
predstavljamo, kako more delavka s 15
Din ali celo manj shajati. Že najskrom-
nejša hrana, ki komaj zadostuje, stane
dnevno povprečno 10 Din; kje je stano-
vanje, obleka in drugo? Kako si more
tako dekle kaj prihraniti in podpirati do-
mačo družino, ki je prav tako potrebna
slehernega krajcarja?

In mnogokrat se je že zgodilo, da
so podjetniki očitali dekletom njihovo
čedno obleko, celo hrano, če je bila ko-

ličkaj dostojna in zadostna njihovim po-
trebam? Ali pa gospodje vedo, s kak-
šnimi žrtvami je dekle napravila obleko,
da more v njej med dostojne ljudi? Ve-
čina delavk si pritruje od ust sleherni
grizljaj, ki ga more utrpeti. Mnoge ne
užijejo drugega, kakor za zajutrak in ve-
čerjo kavo, opoldne v gostilni krožnik
juhe. Gotovo je tako stradanje škodljivo
njihovemu zdravju. Okrožni urad bi mogel
izdati statistiko delavcev in delavk,
ki hirajo vprav radi nezadostne hrane.
Ravno nezdravo tovarniško delo zahteva
boljšo hrano. Posledica pa je neverjetno
širjenje jetike. Ko bi se podjetniki tega

zavedali, bi v marsičem olajšali breme
življenja tem soljudem, ki jim dnevno
ustvarjajo vedno večje bogastvo. Ne bi
jim očitali, da živijo od njihove milosti
in ne bi jih smatrali za stroje, ampak
za ljudi.

Potem bi se nikdar ne zgodilo, da
bi itak skrajno nizke plače še znižali in
tako pehnili delavke v še večjo bedo.
Eksistenčni minimum je že tako nizek,
da se brez škode za celokupno mestno
gospodarstvo ne da več znižati. Z manj-
šimi zaslužki pade kupna moč delavstva,
kmeta in obrtnika ter si podjetje samo
sebi koplje jamo.

TEDENSKE NOVICE

Kranj

**Prof. Vurnik o regulacijskem na-
črtu za mesto Kranj.** Prof. Vurnik je
predaval dne 20. julija na vrtu hotela
Stare pošte o regulacijskem načrtu za me-
sto Kranj. Predavanje so spremljale tudi
skioptične slike. Občinstvo je napolnilo
ves vrt. Predavanje se je vršilo v miru,
ki so ga le posamezniki prekinjali z vzkli-
ki v zvezi s kopališčem.

Glede prometnih sredstev predlaga
predavatelj, naj bi se sedanji kolodvor
premestil proti jugu tako, da bi stal na-
sproti mostu in bi bil pred njim prostor
za avtomobilski park; rezervirati je tre-
ba tudi zemljišče za eventualno novo
progo, ki bi vezala kamniško železnico
z železniškim omrežjem v Kranju. Ta
proga bi tekla na severni strani mesta,
kjer bi bilo tudi letališče.

Glede cest predlaga rešitev tako,
da bi tranzitna cesta šla na Gorenjsko
v smeri most — Beksela in bi tako od-
padel klanec pod »Jelenom«. Preko pro-
ge bi se moral ob kolodvoru napraviti
viadukt in bi bil tako zelo zmanjšan
šmartinski klanec. Načrt predvideva tu-
di cestno omrežje, ki naj zveže mesto s
Hujami in cestami na Jezersko, Šenčur,
Čirčiče. To bi se rešilo obenem z vpra-
šanji Kokriških mostov, od katerih naj
bi bil glavni v smeri trga mimo »Nove
pošte« preko Kokre. Drugi most bi bil
v bližini starega pokopališča. Taka ure-
ditov cest bi najlepše ohranila prednost
staremu mestu in bi tudi klanec pod
Rožnensko cerkvijo izgubil prometni

značaj, ker bi šel promet po sredi mesta.
Tako bi tudi novi centri trgovstva, ki so
predvideni onstran Kokre in pri Bekselu
ne oškodovali centra.

Stari del mesta bi v bistvu ohranil
sedanjo ureditev, ki je dobra. Novi deli
pa naj bi se razvijali po pravilu, da ra-
di vetrov spada industrija na vzhod, ho-
teli in vile na zahod.

Novo pokopališče s kapelo in s sta-
novanji ter bolnica je predvidena na le-
vem bregu Kokre, kjer bi se dali tudi
za stanovanjske komplekse dobro upora-
biti čirčiški gozdovi.

Nova ljudska šola naj bi bila res
moderna. Prostor, ki je zanjo določen je
dober. Parki in športne naprave naj bodo
v skladu z zeleno okolico. Kopališče s
športnimi napravami naj se zgradi na
Majdičevem otoku.

Da bi se regulacijski načrt izvedel
ceneno v korist Kranja, naj sodelujejo
pri njem geometri, kulturni in gospodar-
ski inženjerji ter arhitekti, ker ena sama
konkurenca ni dovolj.

Mi smo predavatelju za podane
misli hvaležni in bomo še o podrobnos-
tih poročali.

Kopališče in cvetličnjaki. Dela
pri gradnji kopališča so bila ustavljena,
oblastno je bilo že davno prepovedano
vsako nadaljnje delo na podlagi teh
ogromnih in velikanskih načrtov, zato
si ne moremo misliti, da bi bile resnične
vesti, da je mestna občina naročila pri
tvrdki Ignac Majnik veliko železno strešno
konstrukcijo za cvetličnjak g. Ažmana,
ki naj bi se bil po prvotnem načrtu
prestavil proč od nameravanega kopali-

šča ter se obenem dokupil tudi svet g.
Franca Ažmana, ker za vse to ni bilo
nobenega pravnoveljavnega občinskega
sklepa.

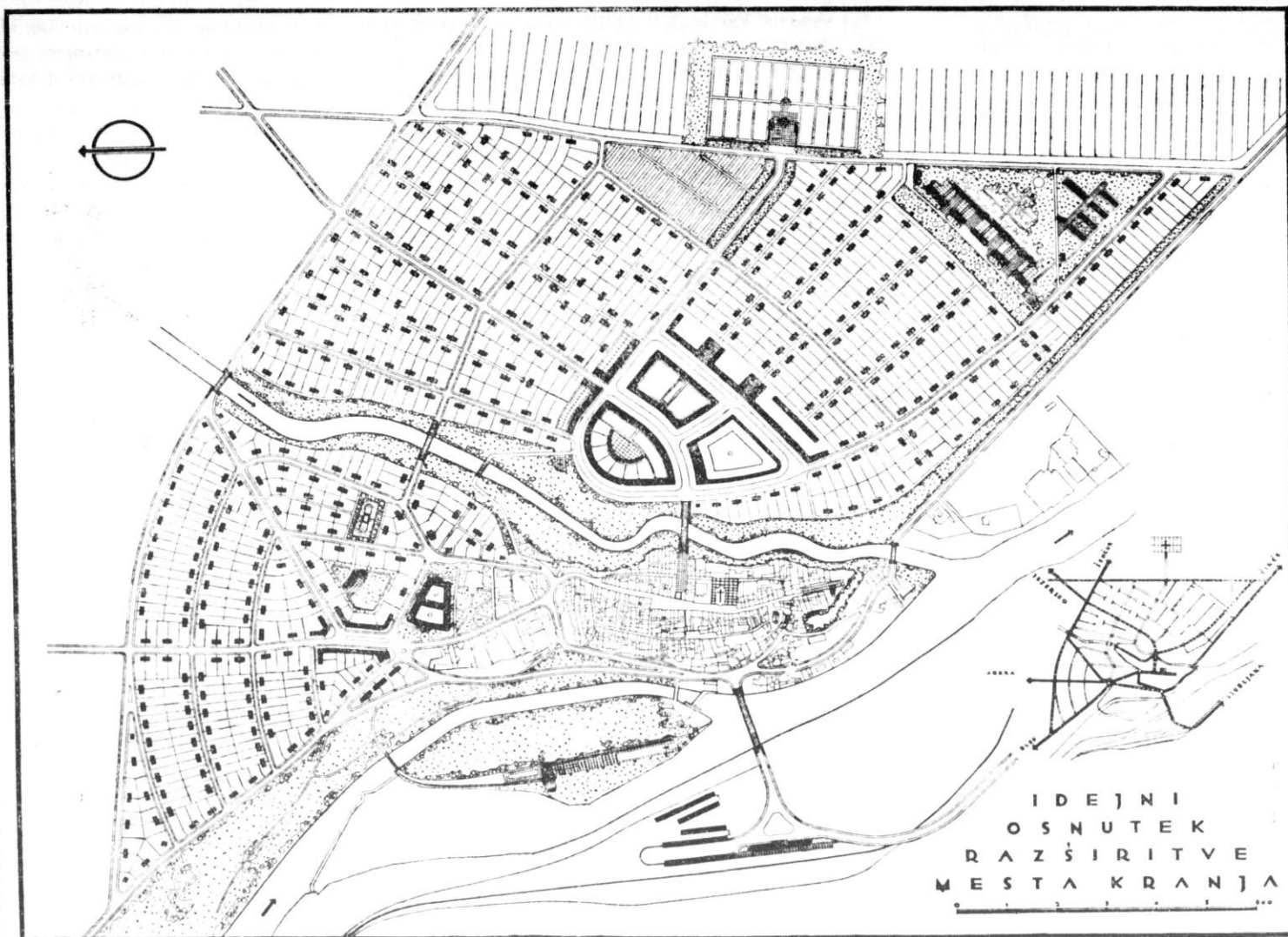
O stvari bomo poročali pozneje, ko
se prepričamo, če so gornje vesti res-
nične in če ni omenjena železna kon-
strukcija, ki je že gotova, namenjena
drugam in izvršena po drugem naročilu.

Sicer se bo pa itak videlo, kje bo
vzidana.

Tovarna „Ika“ v Kranju je znižala
akordne plače pletilskim delavkam za
10—20%. Delavke so temu reduciranju
zaslužkov ugovarjale in izjavile, da za
tako nizke plače ne bodo mogle delati.
Podjetje jim je odgovorilo, naj ali de-
lajo za nižje plače ali pa naj gredo. Ker
so delavke vztrajale pri svoji zahtevi, so
bile s to izjavo podjetja takorekoč vrže-
ne na cesto in so morale delo zapustiti.
Trenutno je brez dela 45 delavk. — Za
nje se je zavzela Jugoslovanska strokov-
na zveza, pri kateri so včlanjene skoraj
vse odpuščene delavke, ter bo vodila
pogajanja z delodajalko.

Heissdampfdichtungsmaterial.
Dolgo nismo mogli ustreči neštevilnim
vprašanjem naših čitateljev in naročni-
kov Gorenjca, kaj naj bi bil Heissdampf-
dichtungsmaterial. Posrečilo se je neke-
mu občinskemu odborniku, da je pred
nekaj dnevi razrešil to zagonetko. Ta
preklicani material so namreč pred ne-
kaj dnevi poslali v tovarno gumijevih iz-
delkov, da ga bodejo baje predelali v
plinske maske. Ker je pa dotični odbor-
nik pri pregledu tega materiala videl,
da ga je za ta velik denar 15.000 Din,
kakor trdijo zlobni jeziki v Kranju, iz-
redno malo, bode iz njega mogoče na-
praviti le malo plinskih mask, tako da
bi zadostovale komaj za nekatere izvo-
ljene.

**Podpore brezposelnim in volo-
nterjem.** V zadnji naši številki smo po-
vabili vse one brezposelne delavce in
delavke ter volonterje znane kranjske
tovarne, ki bi morda le prejeli od rude-
čih kako podporo, da bi se zglasili pri
nas in bi mi te podatke priobčili. No-
čemo namreč rdečim odrekati zaslug,
kjer bi zanje vedeli. Doslej se pa ni
zglasil še noben brezposelni ali volonter.
Zdaj pričakujemo še točnih podatkov od
rdečih komandantov, da bomo vsaj po

njih mogli kaj povedati, kar bi bilo razveseljivo za delavce. Menda bomo to slišali v nedeljo.

Dogodek na kokriškem mostu. Pretečeni teden 10. julija je bil kokriški most priča dramatičnemu dogodku. Na Premskovem živi splošnoznani France Fende, ki je priklenjen stalno na postoljo in se vozi okrog ležeč na vozičku, ki ga sam poganja s svojo roko. Mož je zelo talentiran slikar in izvršuje razne slike za albume in dela tudi načrte za hiše. Tistega dne je bilo pri njem neko dekle iz Stražišča, kateri je risal slike v album. Oba sta odšla z doma proti Kranju po cesti proti mostu. Sredi vasi sta srečala nekega moža iz kranjske okolice, ki se je brez pravega razloga nad obema razburil in ju začel žaliti in obema groziti, da ju vrže čez kokriški most. Ko pridejo na most, je v resnici dotičnik zgrabil za voziček, na katerem je ležal Fende in ga hotel z vozičkom vred vreči v Kokro. K sreči so prihiteli na pomoč mimo idočih fantje in zabranili to nasilje. Z zadevo se peča sedaj sodišče.

Kanalizacija po bodočem Strossmayerjevem trgu mimo Ljudskega doma in župnišča dobro napreduje. Teren je ves skalnat in morajo delavci razstreljavati skalo, da sredi Kranja včasih kar grmi, kakor ob času kake kanonade.

Poravnalno postopanje. Kranjski trgovec Ludvig Sirc je pri poravnalnem naroku dne 19. julija sklenil s svojimi upniki poravnavo, glasom katere plača svojim upnikom 50% njihovih terjatev v 6 četrtletnih obrokih. Za izplačilo jamči njegov brat Ivan Ev. Sirc, tovarnar v Kranju.

Izredni občni zbor SPD se vrši v torek, dne 31. julija ob pol 9. uri zvečer v restavracijskih prostorih Narodnega doma. Podružnici ni uspelo si pridobiti primerne svete na Storžiču, zato bo naloga izrednega občnega zbora, da sklepa o začasni likvidaciji zidave koč na Storžiču in o odobritvi vprašanja Šmarjetne gore.

V nedeljo je v Struževem navadno letno žegnanje. Igralo bo tamburaško društvo iz Strahinja.

Viharji, toča, naliv. Po par zelo soparnih dneh je bilo pričakovati naglih vremenskih sprememb. To se je zgodilo v ponedeljek. Po celem Posavju smo imeli silne nalive, kakor jih le malo pomnimo. Med bliskanjem in treskanjem se je ponekod usipala gosta toča, katera je bila ponekod zelo debela. Strela tudi ni prizanašala. Neurje s točo je več ali manj poškodovalo kulturo in živino, ki ni prišla pravočasno v zavetje, po celem Posavju. Strela ni prišla do učinka, ker je dež v obliki naliva udušil vsak ogenj sproti. Tudi opeke je zelo veliko uničene.

Cenj. občinstvu naznanjam, da sem prevzel v najem staroznano restavracijo na Šmarjetni gori. Točim prvovrstna vina, jedila vedno na razpolago. Priporočam se izletnikom Koritnik F.

Stražišče

Utopljenec. Sava je sedaj zahtevala zopet novo žrtev. Valovi so odnesli 23 letnega delavca Franca Grosa iz Tržiča, brata novomeškega odvetnika dr. Grosa. Gros je bil uslužbenec Tekst. industrije in je podpiral ostarelega očeta.

Cerklje

„Gorenjec“ z dne 12. maja je poročal, da so na binkoštni ponedeljek pri neki veselici padali izzivalni klici »Dol papeži!« in da je bil po izvestnih pričah ta provokater neki nerazsodni mladič. Ker zadeva še vedno zelo zanima poštene in Cerkvi vdane Cerkljane in bi radi vedeli, kdo je vzklikal, naj danes povemo tudi to. Priče izpovedujejo, da je bil to sin šolskega upravitelja Julij Lapajne. Ker zavzema imenovani kot delovodja odlično mesto med občinskim uslužbenstvom, se ljudstvo čudi in izprašuje, kako se more kaj takega dogajati nekaznovano. Pričakujemo, da bodo cerkvene in svetne oblasti vse ukrenile, da se dá v tem pogledu zadoščenje ne le vrhovnemu cerkvenemu poglavarju, ampak tudi vernemu ljudstvu, ki je bilo s tem v verskih čuvstvih močno žaljeno.

Letoviščarji so se letos tudi v Cerkljah pojavili v večjem številu. Večinoma so to taki, ki imajo tu kakšno sorodstvo. Sangrad je pa privabil tudi nekaj letoviščarjev s Hrvaške, ki se gotovo dobro počutijo med nami. Še boljše pa bi se seveda počutili, če bi se mogli v tej duševni vročini skopati v novem modernem kopališču, ki pa žal 15. julija še ni bilo otvoreno; dela so se nekaj zakasnila, kar je čisto razumljivo. — Kaj bi ne bilo!

Kokra

Zadnjo nedeljo nas je obiskal cerkveni pevski zbor iz Šiške pri Ljubljani. To sicer ni nič posebnega, ker k nam radi prihajajo turisti in letoviščarji. Lepo pa je in to tudi poudarjamo, da so ti pevci izlet organizirali tako, da so imeli skupno sv. mašo. Kako lepo bi bilo, ko bi vsi nedeljski izletniki tako postopali in združili ljubezen do narave z izpolnjevanjem verskih dolžnosti.

Predoslje

Náš g. župnik Ignacij Zupanc je dne 17. t. m. izpolnil 70 leto svoje starosti. Kljub temu, da je sedaj mnogo dela na polju, je bilo ta dan v cerkvi mnogo faranov, ki so molili za svojega predobrega župnika in prosili Boga, da ga ohrani še mnogo let. — Kakor smo zvedeli, nameravajo prirediti dne 29. julija članice Marijine družbe izlet na Limbarsko goro.

Preddvor

Ker se lani ob 100 letnici ni nihče spomnil, naj letos Gorenjec poroča, ko je ravno ta mesec poteklo 101 leto, kar je bila rojena tu na gradu Turn slovenska pesnica Josipina Urbančič. Podpisovala se je s psevdonimom Turnogradska. Poročena je bila komaj eno leto s pesnikom Lovrom Tomanom, ko je umrla v Gradcu, stara 21 let. Na gradu Turn so ji njeni starši postavili spomenik. Pred kratkim umrla Franc Žužek, župnik v Velikih Laščah, je bil ustano-

vitelj gasilnega društva v Preddvoru, ko je tu kaplanoval.

Zadnji ponedeljek je toča napravila precejšnjo škodo na polju. Davke smo pa dobili za plačati.

Z Novi vasi je umrl Matevž Šavs, po domače Bacek.

Preddvor se šteje za letovišče. Vsak večer razveseljuje goste harmonika, imeli smo tujskoprometno veselico in si izvolili celo »miss«. To beležimo kot kronisti, da ne bo kdo mislil, da nismo v Preddvoru napredni.

Naklo

Morala današnjega časa. Preteklo nedeljo sem se peljal s kolesom na kratek izlet po naši divni Gorenjski. Kljub cestnemu prahu se nisem pritoževal, kajti zavedal sem se, da z avtomobili in tujci prihaja tudi denar k nam. Nezaslišana grdobija pa je na Gorenjskem to, da srečaš na vsakem oglu kolesarje, ki ki se vozijo kar brez srajce. Večinoma so to taki turisti, ki nimajo niti trohice srčne kulture in sramežljivosti. Pa tudi na vasi se je to že zelo razpaslo pri ljudeh, od katerih bi upravičeno pričakovali nekoliko več takta.

Na svoji poti sem se peljal tudi skozi Naklo. Tam na prvem velikem ovinku sem zapazil nekaj desetnikov korakov od ceste skupino 6 fantičev, ki so telovadili na krogih. To je vse lepo in tudi koristno za mlade ljudi — toda med njimi sem zapazil nekoga, ki se mi je zdel na prvi pogled popolnoma gol. Na sebi je imel samo prav majhne kopalne hlače, ki še za v kopališče niso posebno prvovrstne, nikar za javni prostor.

Lepo se dela tukaj na Gorenjskem za tujski promet, sem si mislil, in brez dvoma bodo tujci še radi hodili k nam gledat — nagoto. Da je to skrajno nemoralno in učinkuje naravnost pohujšljivo na naše male, ki to grdobijo gledajo, je več kot gotovo. Sicer pa ti ljudje zabavljajo čez Cerkev in propagirajo nagoto. Protestiramo proti takemu nečutenemu kršenju javne morale in apeliramo v interesu morale, ugleda Gorenjske, tujskega prometa in ugleda naroda in države na varnostne organe in oblastva sploh, da takim nadebudnežem enkrat za vselej preženo njihovo modernost, ne glede na to, kateri organizaciji pripadajo in če tudi zavzemajo visok družabni položaj ter se vsiljujejo ljudstvu za voditelje.

Take stvari morajo nehati! Fant, ki hočeš celo neko vodilno vlogo igrati, si preskrbi najprej toliko obleke, da ne bi javno prodajal »svinjine«, kot pravimo Gorenjci. Potem se širokousti! Drugič te bomo s koprivami ali pa radi prepleskanja poslali v barvarno.

Ako se dotični ne bo poboljšal, ga bomo navedli z imenom. Prosimo orožništvo, da v tem pogledu postopa po zakonu in smatra za večji pregrešek, kot pa če manjka zvonec na kolesu.

Podbrezje

Kdor išče, najde. Da imamo v Dolenji vasi mnogo dobre kuretine, za to je zvedela lisica-zvitorepka, ki je imela pod skalco za vasjo svoj kvartir. Večkrat jo je zmikalo, da je šla po vasi na kratek sprehod in med potjo tudi na malico. — Najboljše bo iti k Jernejčku. Tam bom varna; zakaj mož že kleplje svoje 68 leto, žena pa ima že tudi šest križev na ramenih. Tam se mi ne more ničesar pripetiti, tako modruje v svoji zvitosti. Pride do hiše in kar hitro po lestvi v kurjo spalnico pod streho. Izbi-re dovolj; pa kdo bi bil tako zbirčen. Brž pograbi po prvi kokoši. Brez moči tudi kokoš ni in lisica se premetava z njo po podstrehi, tedaj pa ji nenadoma

zmanjka tal in . . . joj . . . se že znajde niže v veži. Ropot prebudi 60-letno gospodinjno Meto in misleč, da so roparji, je v trenutku vsa junaška v veži. V polmraku zapazi nekaj v kotu, zagradi za nekaj tacam sličnega in trešči trikrat močno ob tla ter spusti. Prižge luč in vidi, da je lisica, ki še malo hrope. Pograbi tolkač, buti dvakrat z njim zvitorepko po butici in jo za vselej reši težkega boja za vsakdanji kruh.

Škofja Loka

»Tvoji smo župljani, Bog naj Te ohrani!« smo čitali v nedeljo na slavo-liku pred župniščem.

Napis velja našemu slavljenču g. župniku Jerneju Podbevšku, ki slavi 30 letnico mašniškega posvečenja. Pa smo Ločani ta veseli farni dogodek tudi še drugače proslavili. Priredili smo v soboto lepo podoknico in napolnili so slavitelji jubilaranta mestni trg. V nedeljo je slavljenec v okusno ozaljšani cerkvi daroval sv. mašo, ki je veljala tudi kot slavnostna v zvezi z »žegnanjem«. Naša KA je zvečer priredila v Društvenem domu slavnostno akademijo, na kateri smo poklonili slavljenču krasno sliko mesta z napisom: 30 letnica mašništva — Škofja Loka 22. 7. 1934. Seveda smo ob navzočnosti številnih odličnikov slišali tudi primerne govore, ki so v zvezi s slavljem.

Ni vse, kar pride v trgovino pod imenom sladna kava res slajeno kot Kathreiner Kneippova sladna kava. Pravo Kathreiner Kneippovo sladno kavo dobite le v originalnih zavitkih!

Tržič

Zadnji čas se opaža med tržiškim delavstvom domala po vseh obratih različnih strok močno organizatorično gibanje. Posamezne strokovne organizacije kar tekmujejo med seboj, katera bo pridobila več članstva. Delavstvo s tem kaže, da upa le po svojih strokovnih organizacijah če ne zboljšati, pa vsaj ohraniti si položaj, v katerem se nahaja, ker se je bati, da se današnje razmere še poostrijo. Od drugih merodajnih krogov delavstvo ne more pričakovati pomoči. Odpomoč išče le samo pri sebi in sicer v združenih močeh po svojih strokovnih organizacijah.

V soboto 21. julija ob 8 zvečer se je vršil v Rokodelskem domu sestanek delavstva, katero je včlanjeno v JSZ. Na sestanku sta poročala tovariša iz Ljubljane Langus in Rozman. Prvi je podal

Albin Jazbec
Kranj

Vam nudi obleke za
šolarje po Din

95.-

Prepričajte se! —
Najcenejši nakup
izgotovljenih oblek

Moderno tiskarsko podjetje, specialno urejeno za izdelavo raznovrstnih letakov, reklamnih tiskovin in plakatov v eno in večbarvnem tisku po najmodernejših načrtih. Vsa v stroko spadajoča dela izvršujemo točno in poceni.

iskarna Tisk. društva v Kranju

Podaljšaj si življenje!

Življenje moremo podaljšati, bolezni preprečiti, bolezni ozdraviti, slabosti ojačiti, nestalne moremo uvrstiti in nesrečne osrečiti!

Kaj je vzrok vsake bolezni?

Oslabljenje živcev, potrlost, izguba dobrih prijateljev ali svojih bližnjih, razočaranje, strah pred boleznijo, slab način življenja in mnogo drugih razlogov.

Zadovoljstvo

je najboljši zdravnik! So poti, ki Te morejo dovesti do dobrega razpoloženja, oživiti Tvoj značaj, napolniti Te s novim upanjem; ta pot je pa opisana v razpravi, ki jo že more vsakdo ki jo zahteva, dobiti takoj in

povsem brezplačno!

V tej mali priročni knjižici je razloženo, kako morete v kratkem času in brez ovire med delom ojačiti živce in mišice, odpraviti slabo razpoloženje, trudnost, raztresenost, oslabljenje spomina, nerazpoloženje za delo in nebroj drugih boleznih pojavov. Zahtevajte to razpravo, ki Vam bo nudila mnogo prijetnih ur.

Poštno zbirališče:

Ernst Pasternack, Berlin SO
Michaelkirchplatz 13. Abt. 91

splošno sliko današnjih razmer in ugotovil, da se more edino pravilno rešiti človeška družba iz današnjih razdrapanih pogubonosnih razmer na podlagi spoznanja, da je človek družabno bitje in da je odgovoren za vsa svoja dela vesti in Bogu. Rozman je pa razložil potrebo delavske strokovne organizacije, delavske samoizobrazbe, po kateri se more in se bo mogel delavec uspešno borovati za svoj vsakdanji kruh.

V ponedeljek zvečer 23. julija je bil

pa sestanek bojnikov v hotelu Pošta. Govorili so tovariši iz Ljubljane, med njimi tudi g. Stane Vidmar. Na vprašanja, katera so bila stavljenja, je med drugim Vidmar tudi to povedal, da je za čim širšo dekoncentracijo naše državne uprave, kar so navzoči z zadoščenjem vzeli na znanje. Le škoda, da njegove vrste ljudje niso prišli do tega spoznanja že pred nekaj leti, pa bi bilo pri nas Slovencih in v naši državi marsikaj drugače.

Gospodarstvo

Podeželski mlinarji

Minister za trgovino in industrijo je izdal pod II štev. 23077/u od 4. julija 1934 uredbo, na podlagi katere se podeželski mlinarji (vodenčari) izločijo iz točke 61 § 23 obrtnega zakona.

Po tej uredbi mlinarjem v bodoče ne bo treba polagati mojstrskega izpita, odnosno doprinesiti dokaza usposobljenosti, ko bodo prosili za pooblastilo (obrti list) za izvrševanje mlinarskega obrta. Morajo pa biti člani združenja. Vse ostalo pa ostane pri starem.

Centralizacija denarja

Po novem zakonu o izvensodnem postopku bo moral iti ves denar maloletnih (t. j. otroški denar) v Državno hipotekarno banko. Doslej je šel v občinske in banovinske hranilnice. Zanimivo pa je, da se sedaj nad tem zakonom zgražajo že naši slovenski režimski listi in delujejo za spremembo zakona. Ko bi se ti listi in lastniki z otroškim denarjem vred šli na jug države! Kaj se naknadno cmerite?

KIS ZA VLAGANJE

kumarc in sočivja, garantirano pristnega dobite najceneje v delikatesi

A. Terčon, Pri Puščavniku

Kontrolna molžna 1933 — Selekcijsko delo 1934

Že dobro leto dni je, odkar ne deluje več Zveza živinorejskih selekcijskih zadrug za pingavsko govedo v Kranju s selekcijskimi edinicami. To ogromno delo za izboljšanje gorenjskega cikastega goveda je prešlo avtomatično na sreska načelstva.

To započeto delo pri selekcijskih edinicah vodijo zdaj pristojna sreska načelstva po svojih strokovnih organih. Tu podam samo stanje sreza Kranj, ker o drugih nimamo podatkov.

Od 17 včlanjenih edinic v kranjskem srezu jih je ostalo, ki sodeluje samo še 9. Ene so same likvidirale, ker niso imele življenjskih sposobnosti za obstoj. Te so: Kovor, Mavčiče in Hrastje. Z drugimi je bilo sodelovanje začasno prekinjeno vsled malobrižnosti istih in te so: Olševek, Trstenik, Preddivor, Predoslje, Cerklje. Z drugimi se pa sodeluje, te pa so: Naklo, Smlednik, Voglje, Selca, Žabnica, Šenčur, Stražišče, Škofja Loka in Velesovo.

Pri teh se je selekcijsko delo ter stanje tako radikalno spremenilo, da bi jih glede poslovanja in delovanja istih skoro ne prepoznal. To tudi že zdaj trezni živinorejci uvidijo in pripoznajo, a kasneje bodo uvideli tudi ostali živinorejci, da le potom smotrenega strokovnega dela bodo prišli do končnih uspehov pri selekciji živine. V naslednem podajam tabelarično stanje živinorejskih selekcijskih edinic za leto 1933 glede kontrolne molže. Iz tega izkaza si bo vsak sam ustvaril sliko delovanja istih v letu 1933.

Priznana molzna kontrola v letu 1933.

Tek. št.	Zadruga	Število krav pod kontrolo	Najvišja mlečnost	Najnižja mlečnost	Povprečna mlečnost	Nepriznanih kontrol
1	Naklo	24	3933	1254	2517	6
2	Žabnica	ni bila priznana				11
3	Smlednik	31	3963	1293	2484	—
4	Voglje	32	2650	902	1756	4
5	Šenčur	ni bila priznana				16
6	Velesovo	7	2000	1525	1917	14
7	Stražišče	ni bila priznana				25
8	Škofja Loka	ni bila priznana (nova zadruga)				16
9	Selca	24	2567	986	1964	1

Največjo celoletno molznost izkazujejo sledeče tri krave in sicer:

1). Rod. krava št. 6 od Hubada Jerneja, Zapoge 8 z letno molznostjo 3.963 l. (Živ. zadr. Smlednik).

2.) Rod. krava št. 13 od Štularja Franca, Dolenja vas 1, z letno mlečnostjo 3.933 l. (Živ. zadr. Naklo).

3). Rod. krava št. 33 od Jurija Čebaškega, Voklo z letno mlečnostjo 2.650 l. (Živ. zadr. Voglje).

(Dalje prihodnjič).

• MALI OGLASI •

Za vsako besedo v malih oglasih se plača 50 par. Najmanjši znesek je 6 D.

Otomane, divane, modroce in vsa v stroko spadajoča dela Vam nudi najceneje ter se priporoča Viktor Tonejc tapetnik, v hiši g. F. Azmana.

Opremljena soba se odda gospodu ali dijaku. Poizve se v upr. Gorenjca.

Stavbna parcela 6000 m² ob banovinski cesti v bližini mesta naprodaj. Več v upravi lista.

Spalnice — kuhinje in vse druge mizarске izdelke Vam nudim po nizkih cenah, ter se Vam priporočam Andrej Fajfar splošno mizarstvo Bistrice — Podbrezje.

Prodajam gozd v bližini Kokrice. Naslov v upravi lista.

Gasilske čete, pozor!

Vljudno sporočam, da imam na zalogi ali po naročilu izdelane gasilske čepice, pasove in druge potrebščine po novih predpisih Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije. Vzorce za čepico in pas pri meni na vpogled. Čepica in pas stane cca Din 80.

ANTON ŠORN, izdelovanje oblek in čepic ter gasilskih potrebščin Kranj, Savsko predm. 57

FOTOAPARATI
na obroke!
Drogerija B. Šinkovec
Kranj

HIŠO v bližini mesta takoj ugodno prodam. Naslov v upr. „Gorenjca“.

VINA dolenjska, štajerska in sploh vseh vrst kupite pri **Centralni vinarni v Ljubljani, Frankopanska ul. 11.**

V enem dnevu

Vam razvijem film in naredim slike in to v najboljši izdelavi na Agfa Lupex papirju. — V zalogi imam vse vrste Agfa plošče, papirje, filme, kemikalije i. t. d. **Agfa Box** aparati so še vedno samo po Din 100. Pouk brezplačen!

Drogerija **B. Šinkovec Kranj, Glavni trg**

Še je čas, da si nabavite strešno opeko ZNAMKE „BOHN“

in ves ostali staubni material po ugodni ceni pri „KOVINA“, železnina, d. z o. z., KRANJ

Ali že veš, da so opanke, sandale in kapucin čevlji najboljše in najcenejše le pri znani trdki

Fr. Strniša, Kranj

Ako ne veš, pridi, kupi in prepričan boš!

B. RANGUS
KRANJ

Če hočete biti v resnici dobro postreženi, se obrnite na prvo zlatarsko delavnico na Gorenjskem. Velika izbira ur, zlatnine, srebrnine, ocal, toplomerov itd. — Kupujem vsakovrstno zlato in srebro kakor tudi vse druge stare oz. starinske predmete. — S 1. avgustom se preselim v hišo g. Gorjanca poleg Stare pošte (prej trafika Golob).

Vsake vrste rolete, žaluzije, zavese in samonavijalci.

PETER KOBAL

KRANJ

Dravska banovina - Jugoslavija

PETKO
SAMONAVIJALEC-SELBSTROLLER

Specijalni lastni izdelki dobavljivi v vsaki množini in dimenzijah.

Zaloga pohištva. — Izdelovanje vseh najfinejših tapetniških del. Najcenejša postrežba, solidno delo. — Prepričajte se!

Gorenjske mlekarske zadruge

(Skupni obrat) v Naklem

Nudimo cenj. občinstvu mleko in vse mlečne izdelke:

čajno maslo • deteljica •
sirotkino maslo
skuto za štruklje

Sire: Ementalec, eidamer, trapist, imperjal, liptaver, romadur, dessert.

Vse dobite v naših poslovalnicah v Kranju, Trzinu, Jesenicah. Prepričajte se o dobri kvaliteti in nizkih cenah!

Usnjarska in čevljarska zadruga

Runo

r. z. z o. z. v Trzinu

priporoča sledeče lastne in zato najcenejše izdelke:

ovčine v raznih barvah, kozine za pletene sandale usnje za površnike, boks, ševro, juhtovino, galanterijsko usnje itd. Obiščite nas!

HRANILNICA in POSOJILNICA v KRANJU

(Ljudski dom) r. z. z n. z.

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. — Hranilne vloge se lahko vplačujejo tudi potom pošne hranilnice in so vlagateljem tozadevne položnice na razpolago.

Nove hranilne vloge se obrestujejo po dogovoru in se izplačujejo vsak čas brez napovedi.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodneje.